

Els comptes foscos del futbol

Els clubs de futbol de l'estat espanyol viuen una crisi econòmica molt greu que es podria complicar encara més si hagueren de pagar els quasi 300 milions d'euros que els reclama Hisenda. Al llibre 'Lo que el fútbol se llevó' (Universitat de València), Gregorio Martín i Anabel Blancas expliquen les tempestuoses relacions d'aquest esport i l'administració.

“Hi ha la sensació de falta de decisió política per entrar plenament en el món dels diners negres generats pel futbol. Sembla com si mancara suport polític al bon treball dels professionals d'Hisenda. Tots els coneixedors del tema parlen d'una situació generalitzada que demana un canvi fort, el qual no acaba de produir-se. Hi ha la decisió política d'enfrontar-se amb aquest fenomen sociològic i econòmic anomenat futbol?”. Gregorio Martín, catedràtic de Computació de la Universitat de València, i Anabel Blancas, periodista, tracten de respondre aquest interrogant al seu llibre *Lo que el fútbol se llevó. Hacienda y futbol: una asignatura pendiente*, una obra que fa una repassada per les històricament conflictives relacions dels grans clubs de futbol de l'estat espanyol i l'administració d'Hisenda. Un problema que ha d'afegir-se a les creixents dificultats pressupostàries que travessen la majoria dels clubs de Primera i Segona Divisió de la Lliga espanyola. El futbol professional és una activitat que mou una ingent quantitat de diners a l'estat espanyol. Segons un estudi publicat aquest mateix any per la Lliga de Futbol Professional, l'entitat patronal que aplega els clubs de Primera i Segona Divisió, aquest esport representa ara com ara l'1,7% del Producte Interior Brut, un impactant volum de negoci que en bona part es realitza amb diners negres. Per exemple, tothom sap –i en parla obertament– que al final de cada temporada es paguen les “primes a tercers”, incentius que no es declaren a Hisenda. Hi ha, fins i tot, qui ha reconegut públi-

cament que en el futbol s'utilitzen els diners negres, com el malaguanyat president de l'Atlètic de Madrid, Jesús Gil y Gil, qui va reconèixer, quan el delictes fiscal ja havia prescrit, els diners negres que havia pagat el club que encapçalava, o el singular periodista radiofònic valencià Julio Insa, qui en un arravatament de ioquacitat va explicar tots els detalls d'una operació realitzada en negre entre el València CF i l'Atlètic de Madrid.

Hi ha molts més aspectes foscos dels comptes del futbol que són també coneguts, com ara les requalificacions urbanístiques que molts clubs de futbol han dut a terme per intentar sanejar els seus deutes. La més coneguda i escandalosa de totes ha estat sens dubte la de la ciutat esportiva del Reial Madrid. El València CF també podria dur a terme una avançada requalificació urbanística als terrenys que ara com ara ocupa l'estadi de Mestalla, una vegada signat, el passat 29 de juliol, el protocol d'intencions per a la construcció d'un nou estadi entre aquesta entitat esportiva, l'Ajuntament de la ciutat i la Generalitat Valenciana. L'històric camp del València CF seria requalificat, així, per construir edificis en una de les àrees més cotitzades del cap i casal.

La dinàmica més conflictiva de l'economia del futbol ha estat, tanmateix, la seua tempestuosa relació amb l'administració d'Hisenda, i els successius tractes de favor que han rebut els equips de futbol gràcies a les pressions polítiques.

Martín i Blancas consideren que “la realitat del futbol és que, tal com està gestionat, és un negoci ruïnós que ha sobreviscut amb economies imaginatives, dei-

L'estadi de Mestalla, després de les obres d'ampliació que es van realitzar al Gol Gran, les quals, com acostuma a passar, van comportar múltiples queixes dels veïns de la zona. Ara el club projecta un nou recinte amb el suport de l'Ajuntament i la Generalitat. Així eixugarà bona part del seu deute.

xant de pagar a Hisenda i esperant que l'administració els torne a traure de l'empantanegament". Al llibre expliquen la història de les trampes dels clubs per no haver de pagar impostos.

Primera investigació. La primera de les inspeccions d'Hisenda als clubs es va dur a terme a començament de la dècada dels noranta per investigar els sous dels jugadors de futbol, un procediment que no va arribar enlloc malgrat que, segons assenyala el llibre, "era irrisori en aquella època veure els sous que es declaraven oficialment en la federació comparats amb els que realment clubs i futbolistes reconeixien en entrevistes". Molts futbolistes rebien la major part de les seues remuneracions en forma de drets d'imatge, amb la qual cosa tributaven molt menys que si hagueren cobrat els mateixos diners com en concepte de sou que s'havia de sotmetre a la legislació de l'Impost sobre la Renda de les Persones Físiques. Al voltant de clubs, representants i esportistes, va nàixer una teranyi-

na d'empreses que acomplien diverses funcions: "Cobrar els drets d'imatge dels futbolistes, fer que els futbolistes cobraren part del sou emmascarat en forma de traspàs, facilitar el cobrament de les comissions dels intermediaris futbolístics i proporcionar mecanismes perquè els futbolistes cobraren els seus emoluments directament a un paradís fiscal." D'aquesta manera, la major part dels diners eren rebuts pels jugadors en forma de drets d'imatge que acabaven en paradisos fiscals en els quals obtenien una major rendibilitat per als seus ingressos. Als salaris dels jugadors s'han d'afegir també els que obtenen els seus representants. "Les comissions que cobren els intermediaris -apunta el llibre- sempre es mouen en la zona més fosca de la transacció. Representants i agents són un sector al qual Hisenda ha de vigilar atentament en un món globalitzat en què els diners viatgen sense obstacles."

Per acabar amb aquesta situació, el Govern estatal va incloure una regulació dins la llei d'acompanyament dels pres-

supostos de 1997 mitjançant la qual establiria que els jugadors solament podien cobrar com a drets d'imatge un 15% de les seues retribucions. El 85% restant havien de ser rendes de treball. Paral·lelament, l'administració d'Hisenda iniciava la primera gran inspecció fiscal, que havia d'investigar el període 1992-1995.

Aquestes mesures, segons Martín i Blancas, no van servir per acabar amb les irregularitats dels clubs, quasi tots transformats ja en societats anònimes esportives (a excepció del Reial Madrid, el FC Barcelona, l'Atlètic de Bilbao i l'Osasuna): "Molts van ser els qui pensaren que es trobaria l'esclatxa legal per seguir regatejant a Hisenda amb els mateixos contractes. 'No s'atreviran a investigar', es comentava l'any 1997, malgrat que els clubs acabaven de rebre les actes per la inspecció del període 1992-1995. Així era el sentiment d'impunitat que regnava." En molts casos, va ser evident que jugadors i entrenadors van seguir cobrant en concepte de drets d'imatge una quantitat molt superior al 15% que es-

tablia com a límit la regulació legal. Una altra de les conseqüències de la nova situació va ser que molts futbolistes, per estalviar-se problemes, van començar a negociar els seus emoluments "en net", és a dir, lliures d'impostos. D'aquesta manera, els clubs començaren a responsabilitzar-se de totes les relacions amb l'administració d'Hisenda.

Segon pas. Al mes de març de l'any 2000, l'Agència Tributària iniciava una nova investigació dels comptes de clubs i jugadors entre 1996 i 1999. Aquesta investigació, en principi prevista per a un any, va ser ampliada a dos com a conseqüència de la dificultat de seguir el rastre dels diners cobrats pels esportistes als paradisos fiscals. La Lliga de Futbol Professional (LFP), que va intentar neutralitzar aquesta nova inspecció, va arribar a denunciar que si els clubs pagaven els seus impostos no podrien competir: "Una posició intransigent d'Hisenda pot conduir a una fuga massiva d'estrelles del futbol, tant espanyoles com, sobretot, estrangeres, cap a altres lligues."

En aquesta ocasió, l'administració d'Hisenda enviava unes actes de reclamació d'impagaments que, per la seua quantitat, podien fer trontollar l'estructura d'un bon grapat de clubs. Saragossa, Oviedo i Mallorca, per exemple, havien de pagar 12 milions d'euros cadascun. El Celta, 9 milions d'euros; i l'Espanyol, 6,5 milions. Els clubs grans van ser, tanmateix, els qui reberen les actes més gruixudes. El Barcelona havia de pagar 38 milions d'euros; el València, 30; i el Reial Madrid, el que més devia, 53 milions d'euros. En aquesta ocasió semblava que Hisenda volia fer complir la llei, i fins i tot a mitjan any 2003 estava disposada a retindre els diners que les televisions paguen com a drets de retransmissió als clubs de futbol (la partida més important d'ingressos de gairebé tots ells). La

lliga passada començava així amb el problema fiscal obert (a hores d'ara continua igual), i la solució que buscava la LFP era, com en ocasions anteriors, política.

Juan José Hidalgo, vicepresident segon de la patronal del futbol professional, enviava una carta a Mariano Rajoy, llavors vicepresident primer del Govern, per demanar-li ajuda. "El tema fiscal -explica

el llibre- saltava, i se li avançava a Rajoy que les reclamacions de l'Agència Tributària no es podrien pagar, ni tan sols avalar, en cas que s'interposés un recurs. Es demanaven mesures extraordinàries, i se li recordava que a Itàlia s'acabava de decretar una treva fiscal de deu anys i que a Anglaterra els clubs tenien certs tractes de favor en aquest terreny."

Els clubs, per la seua complicada situació econòmica, tenien serioses dificultats fins i tot per aconseguir els avals bancaris que els permeteren recórrer les actes d'Hisenda. L'executiu del PP els donava una solució provisional. L'Agència Tributària admetria com a aval els "drets federatius" dels jugadors, un suport ben feble, ja que les cotitzacions dels jugadors havien caigut en picat des del començament de la dècada.

La situació, ara com ara, és que els clubs han interposat recursos, però deuen quasi 300 milions d'euros a Hisenda. El

**L'any passat
Juan José Hidalgo
enviava una carta
a Mariano Rajoy
per demanar-li
ajuda del Govern**

Florentino Pérez s'adreça als socis compromissaris del Real Madrid durant l'assemblea en què es va donar el llum verd per a la requalificació dels terrenys de la vetusta ciutat esportiva. Era l'any 2001 i encara cueja la polèmica sobre el tracte de favor de què va gaudir el club amb una operació de dubtosa legalitat. Al costat d'aquestes ratlles, l'expresident de l'Atlètic de Madrid Jesús Gil y Gil, qui no va dubtar a reconèixer que havia fet servir diners negres.

van servir per sanejar-ne les finances. Les negociacions dels drets de televisió, des de la Lliga passada, de la mateixa manera que a la resta de grans lligues europees, van ser a la baixa, excepte en alguns casos com el del València CF, club que, inexplicablement, havia aconseguit millorar el seu contracte amb la televisió pública valenciana, Canal 9.

Els clubs s'han trobat amb una estructura de sous dels jugadors que difícilment poden mantenir, i molt menys si pagaren allò que deuen a Hisenda. Martín i Blancas parlen de la ineludible necessitat de reestructurar el funcionament de la Lliga per garantir-ne la viabilitat.

Miquel Calvet

dutbe és saber si des d'instàncies polítiques se'ls donarà una solució, com ha passat a Itàlia, on Silvio Berlusconi, president del país i del AC Milan, ha elaborat un decret que aprova una treva fiscal de deu anys als clubs del *calcio*, o si, per contra, hauran d'acabar complint la llei.

El problema és que a aquest deute s'ha d'afegir l'esclat de la bombolla futbolística. Els contractes televisius, que són la principal partida d'ingressos de quasi tots els equips, han davallat considerablement. L'any 1997, les dues plataformes digitals (Canal Satélite Digital i Vía Digital), immerses en una guerra pel control del mercat, van signar acords amb tots els equips que augmentaven considerablement els ingressos que aquest rebien. Els drets televisius, que duraven fins a la temporada 2002-2003, van permetre l'arribada de la "Lliga de les estrelles", amb fitxatges multimilionaris de tots els equips, encara que no

Teatres DE LA GENERALITAT VALENCIANA
AJUNTAMENT DE SUËCA
Regidoria de Cultura
BANCAIXA

15a. MOSTRA INTERNACIONAL DE MIM
A SUËCA
Del 15 al 19 de setembre de 2004

Servei Entrada
BANCAIXA
(96) 399 55 77
902 11 55 77
De dilluns a divendres de 9 a 20h
i telèfonos de 12 a 20h